

Osallisuus ja järjestöt

Suunnitelma järjestöyhteistyön ja osallisuuden tuomiseksi osaksi sosiaali- ja terveyspalveluja Pohjois-Savon alueella.

Anne Aholainen, osallisuus ja järjestökoordinaattori

KUNTALAISIA VELVOITTEET ASUKKAIDEN OSALLISTAMISEEN (22§, 29§)

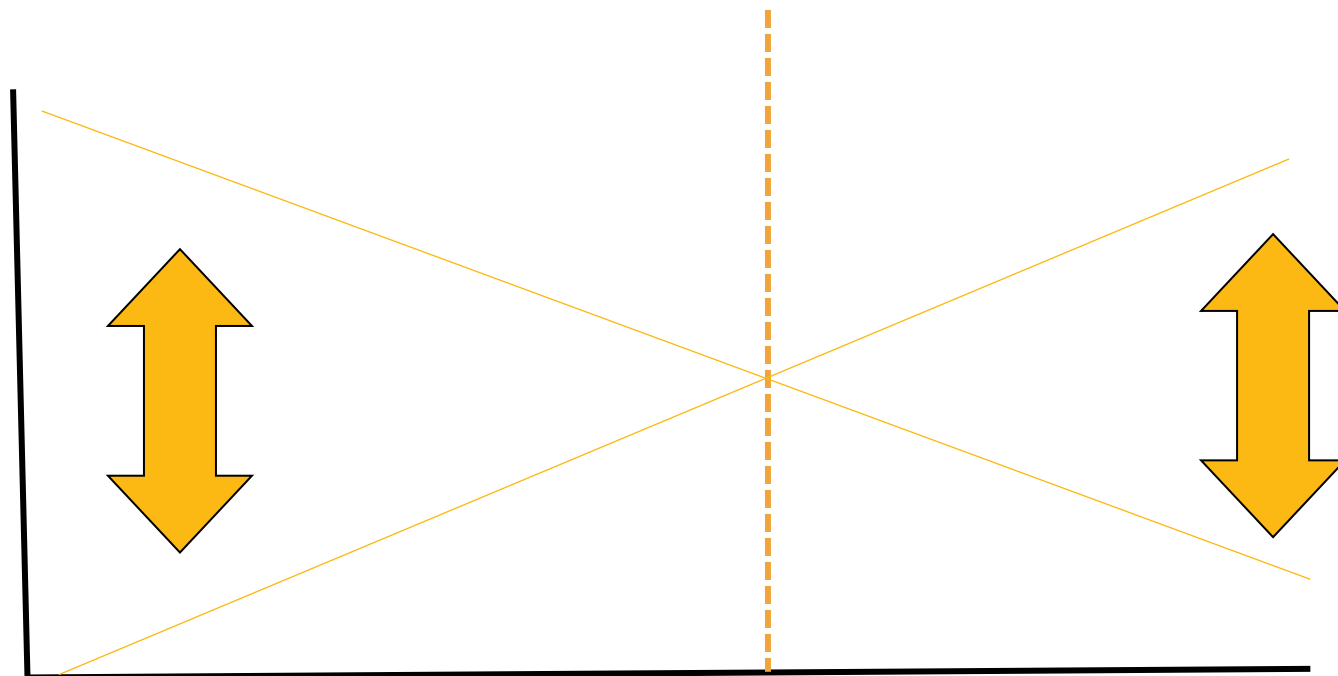
1. Perustuslaki 11.6.1999/731
2. Sosiaalihuoltolaki 30.12.2014/1301
3. Lakipotilaanasemastajaoikeuksista 17.8.1992/785
4. Lakisosiaalihuollonasiakkaanasemastajaoikeuksista 22.9.2000/812
5. Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveys palveluista 28.12.2012/980
6. Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 28.12.2012/980
7. Lastensuojelulaki 13.4.2007/417
8. Nuorisolaki 21.12.2016/1285
9. Perusopetuslaki 21.8.1998/628
10. Liikuntalaki 10.4.2015/390
11. Kehitysvammalaki 20.5.2016/381
12. Omaishoitolaki 937/2005
13. Laki kuntouttavasta työtoiminnasta 2.3.2001/189
14. Laki toimeentulotuesta 30.12.1997/1412
15. Varhaiskasvatuslaki 13.7.2018/540
16. Perhehoitolaki 263/2015
17. Laki kuntien kulttuuritoiminnasta 2019

Kooste: Seija Korhonen, Mansikka ry, 18.1. ja 25.1.2021, osallisuuskoulutus

Poliitikkojen kiinnostus/
vaikutusmahdollisuus

Asukkaiden kiinnostus/
vaikutusmahdollisuus

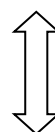
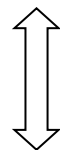
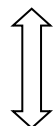
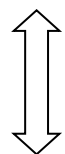

Vireilletulo

Valmistelu

Päätös

Toimeenpano

Tieto-
osallisuus

Suunnittelu
osallisuus

Päätös-
osallisuus

Toimeenpano-
osallisuus

Päivi Kurikka
Kuntaliitto
23.9.2021

Tyytyväiset asiakkaat
Hyvinvoiva henkilöstö
Kustannusvaikuttavat palvelut

Auttaa kehittämään palvelujen laatua, oikea-aikaisuutta ja kohdentamista, saatavuutta ja saavutettavuutta, kokonaisuuksien yhteensovittamista ja palveluiden polutusta, yhdenvertaisuutta, arkihyötyä ihmisille

**Panokset
osallisuuteen**

Hyvinvointi ja terveyshyöty

Henkilöstöresurssit: palkkakulut

Koulutuskustannukset

Kokemusosaajien palkat ja palkkiot

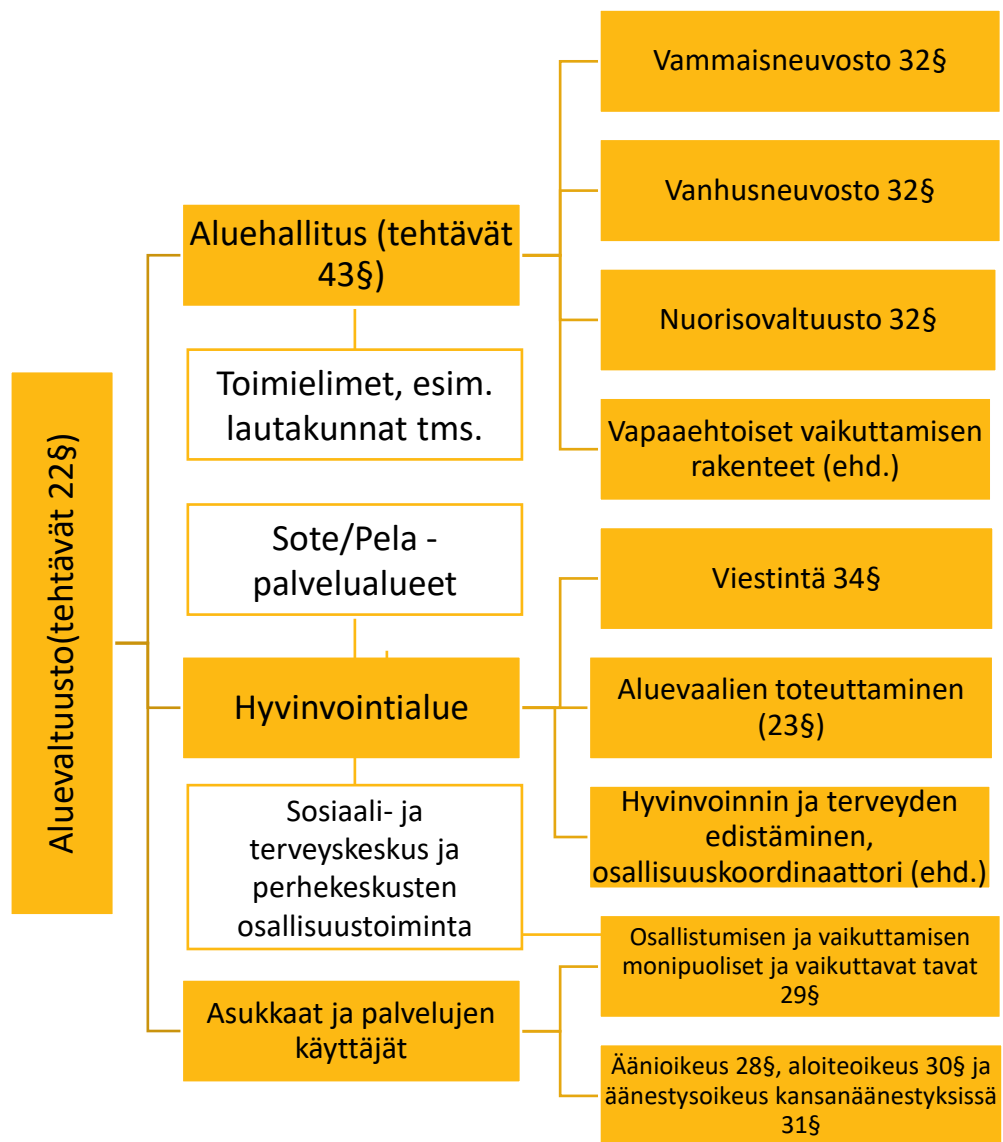
Tilakustannukset

Toimintabudjetti

Palautejärjestelmästä aiheutuvat kulut

**Tulokset
osallisuudesta**

Osallisuusrakenne (Laki hyvinvointialueesta HE241/2021)

**Osallisuusohjelma -
kokoaa käytössä olevat
osallisuusväylät ja –menetelmät,
järjestöyhteistyön ohje sekä
osallisuuden seurannan**

Osallisuuden edistämisen työkalupakki

- Järjestää keskustelu- ja kuulemistilaisuuksia sekä asukasraateja;
- Selvittää asukkaiden ja hyvinvointialueella asuvien tai oleskelevien palvelujen käyttäjien mielipiteitä ennen päätöksentekoa;
- Valitsee palvelujen käyttäjien edustajia hyvinvointialueen toimielimiin;
- Suunnittelee ja kehittää palveluja yhdessä palvelujen käyttäjien kanssa;
- Järjestää mahdollisuuksia osallistua hyvinvointialueen talouden suunnitteluun;
- Tukee asukkaiden sekä järjestöjen ja muiden yhteisöjen oma-aloitteista asioiden suunnittelua ja valmistelua

LAKISÄÄTEISET, MAAKUNNALLISET

Vammaisneuvosto

Vanhusneuvosto

Nuorisovaltuusto

- vähintään yksi per kunta, kunnan vastaavasta toimielimestä → ainakin 19 edustajaa / neuvosto (ehdotus, että ei varajäseniä → toimintakyky ryhmänä)
- lisäksi edustus toimialan järjestöistä (vammais- tai potilasjärjestö tai ikääntyvien palveluissa toimiva järjestö)
- aluehallituksen jäsen
- nuorisovaltuustossa mukaan ”nuoret, jotka eivät yleensä osallistu”
- mahdollisuus toimia myös muiden maakunnallisten organisaatioiden kanssa

**AIKATAULU: ALUEVALTUUSTON HYVÄKSYNNÄN JÄLKEEN VIRALLINEN TOIMIELIN
HETI KUIN MAHDOLLISTA**

Osallisuuden rakenteen tasot - toimintakulttuurin rakentaminen

- Osallisuus asukkaana tiedon saamiseen
- Osallistuminen ja vaikuttaminen omassa asiassa palvelun käyttäjänä
- Työntekijän mahdollisuus vaikuttaa omaan työhönsä ja olla osa työyhteisöään.

Osallisuus
omassa
palvelussa

Osallisuus
palvelujen
suunnittelussa,
kehittämisessä

- Asiakaspalautteet ja niiden hyödyntäminen kehittämistyössä
- Yhteiskehittämisen matala kynnyks ja yhdessä sovitut tavat
- asiakasraadit, fokusryhmät, kokemusasiantuntijat ja –toimijat, osallistavat menetelmät ja työtavat
- Järjestöt kehittämiskumppanina

- Edustuksellinen demokratiarakenne
- Osallisuusrakenne
- EVA-prosessit
- Osallisuus sisällä toimintaohjeissa ja –suunnitelmissa
- Osallisuuden seuranta ja arviointi

Osallisuus
toimintaa
ohjaavissa
asiakirjoissa ja
poliittinen

Osallisuus
yhteisessä
palvelujen
toteutuksessa

- Moniammatillisuus, -alaisuus, ja –toimijaisuus
- Kokemus- ja vertaistoimijat asiakastyössä (mahdollisuudet ja rajat)
- Järjestöt ja muut palveluntuottajat osana palvelukokonaisuuksia

OSALLISUUSSALKKU (29§) – Mitä se voisi sisältää?

Tieto-osallisuus

= oikeus tiedon saamiseen ja tuottamiseen

Monikanavainen viestintä pohdittuna eri segmenteille: selkeä ja ymmärrettävä muoto, saavutettavuus

Sähköinen osallisuusalusta tai –sovellus: tieto, palaute, asukas- ja asiakaskyselyt

Kuulemistilaisuudet tai jalkautuminen matalan kynnyksen toimintapaikkoihin

Asiakaspalautejärjestelmä ja palautteen käyttäminen palvelujen kehittämiseen

Suunnitteluosallisuus

= osallistuu palvelun tai toiminnan suunnitteluun ja kertoo mielipiteitään

Yhteiskehittämisen työtavat kehittämistyössä, palvelumuotoilu

Asiakas- ja asukasraadit
Olemassa olevat esim. järjestöiltä

Kokemusasiantuntijat – sopiminen ehdoista, palkkiosta ja käytännöistä

Kumppanuuspöydät poikkihallinnollisten ongelmien ratkaisuun

Päätöksenteko-osallisuus

= mahdollisuus osallistua päätöksiin omaa palveluaan tai asuinalueettaan koskien

Oman hoidon tai palvelun tiedonsaanti, suunnittelu ja päätöksen tekeminen

Aluevaalit, aluevaltuusto, aloitejärjestelmä

Vaikuttamistoimielimet: vanhus-, vammais-, nuorisoneuvosto

Vapaaehtoiset vaikuttamistoimielimet: millaisia vajeita halutaan paikata päätöksenteossa

Toimintaosallisuus

= oma toiminta tai osallistuminen erilaisiin tehtäviin elinympäristössään

Kolmannen sektorin yhteistyön edistäminen asukkaiden osallisuuden edistämiseksi - **Järjestöyhteistyön ohje**

Järjestöjen toiminnan löytäminen: sähköinen alusta (pohjoissavolaiset.fi, hyvinvointitarjotin.fi)

Matalan kynnyksen toimintapaikat: kohtauspaikat, asukastuvat, kylätalot, julkiset rakennukset

Muuta: Tapahtumat ja kokoontumiset, foorumit kehittämishankkeet

Järjestöyhteistyön ohje

JÄRJESTÖT STRATEGISENA KUMPPANINA

- Osallisuus- ja vaikuttamisrakenteessa
- Hyvinvointistrategiassa ja palvelustrategiassa määritelty yhteistyö

JÄRJESTÖT ASIAKASLÄHTÖISELLÄ PALVELUPOLULLA

- Toimiva yhteistyö asukkaiden ja yhteisten asiakkaiden parhaaksi
- Asiakkaan ääni palvelujen kehittämisessä

JÄRJESTÖJEN TOIMINTA- EDELLYTYKSET

- Tilat
- Avustukset
- Sopimukset
- Muut toimintaan liittyvät kysymykset

JÄRJESTÖJEN HYTE-TOIMINTA

JÄRJESTÖLÄHTÖINEN AUTTAMISTYÖ

PALVELUTUOTANTO

POS
SOTE
TE?